

«Independentziarekin, etorkizun hobea, justuagoa eta oparoagoa eskuratuko dugu»

Jim Mather (Lochwinnoch, 1947) Eskoziako Gobernuako Enpresa, Energia eta Turismo ministroa izan zen SNPko lehen agintaritzan, 2007tik 2011ra. Independentziarako bidea ireki dezakeen erreferendumaren atarian, ekonomiarenak gai gakoa izaten jarraitzen du. Horixe da, hain zuzen ere, Matherren jakintza arloa. Eta horiei buruzko galderak erantzun dizkio **ARGIARI**.

| ANDER PEREZ |

Eskoziako erreferendumeko atarian aukerak nahiko pareko daude, eta ez dago batere argi zer gertatuko den. Nola ikusten duzu egoera?

Momentua baiezkoren aldeko kanpainarena da, kalean egindako lanari esker eta Alex Salmond azken telebista eztabaidan izandako papeari esker. Londreseko *establishment*a eta jabetza Londresen duten Eskoziako hedabideen jarrera are desesperatuago bilakatuko da hurrengo egunetan, eta printzipiorik gabea.

2000. urteko oroitzapen batek ematen dit konfiantza. Orduan hauteskundeetara aurkeztu nintzen, SNPko hautagai gisa, eta tokiko hedabideek %14ko emaitza aurreikusi zuten gure alderdiarentzat. Azkenean botoen %29 lortu genuen.

Independentistek diote independentzia onuragarria izango litzatekeela Eskoziako ekonomiarentzat. Unionistek, aldiz, kontrakoa. Nola dakite herritarrek zeini sinetsi?

Konfiantza kontua da. Eskoziako Gobernuak, SNPren eskuetan, trebetasuna eta zintzotasuna erakutsi du 2007az geroztik, eta argi utzi du bat datorrela Eskoziako herriaren interesekin. Bitartean, Londreseko gobernu ezberdinek hazkunde tasa

baxuak ekarri dituzte Eskoziara azken 50 urteetan, Erresuma Batuko gainerako lurraldeekin eta beste herrialde txiki garatuarekin parekatuz. Aberats eta pobreen arteko ezberdintasunak handitu dituzte, populazioaren hazkundera geldiarazi, talentu handiko pertsona askoren emigrazioa bultzatu eta ELGAKo (Ekonomia Lankidetzeta eta Garapenerako Antolakundera) bizi esperantza txikiena ekarri. *Torien* (Erresuma Batuko Alderdi Kontserbadorea) gobernuak Eskoziari botere gehiago emateko 1979an egindako promesak era lotsagarrian ukatu dituzte.

“Londreseko *establishment*aren jarrera are desesperatuago bilakatuko da hurrengo egunetan, eta printzipiorik gabea”

Zergatik izan behar luke onuragarri?

Estatu independente baten botere guztiak emango lizkigukeelako lehiakorrak izan eta egoera zoro honetatik askatzeko, non, besteak beste, zergak biltzeko tasa bera erabiltzen den Londreseko erdigunetan eta Eskozian.

Eta zein da balizko Eskozi independente baten biziraupen ekonomikoko oinarria?

Eskoziaren arrakasta ekonomikoko oinarria anitza eta osagarria da. Energiari (hidrokarburoak eta energia berriztagarriak), uran eta elikagaien ekoizpenean buruaskiak gara. Hezkuntza sistema oso ona dugu, osasun sistemak hobekuntza handiak izan ditu, nazioarteko arreta eta borondatea alde ditugu, jende argia eta industria sektore indartsuak. Eta gainera, nazioartean bizi diren eskoziarren sarea daukagu, “aberri zaharrak” arrakasta izan dezan atzerrian laguntzeko motibatuta dagoena.

Iritzi kontrajarriak daude Iparraldeko Itsasoan gera daitezkeen petrolio erreserben kopuruaren gainean. Zenbat gehiago ustiatu dezake Eskoziak?

Existentziak sekula ezin dira erabat zenbatu, baina badakigu etekinak izugarriak direla. Iparraldeko Itsasoko petrolio barrilen kopurua 16,5 eta 24 miloi artekoa da, eta orain arteko estimazioek beti gutxietsi dituzte erreserbak eta prezioak. Orain, gainera, petrolioaren berreskuratze teknika berri eta hobetuen perspektiba daukagu, eta

baita erreserba berrien esplotazioa ere Eskoziako hainbat lekuetan.

Zer egin nahi du SNPk petroliotik lortuko den diru horrekin?

Norvegiako erredua jarraitu nahi dugu, trantsizio finantzarioa kudeatuz eta etorkizuneko belaunaldiarentzat Petrolio Funtsa sortuz.

Zer da hori?

Norvegiako Pentsio Funtsaren baliokide eskoziarra litzateke. Diseinatuta legoke Eskoziako ekonomiak beste sektore batzuetako prezioak gainberotuko ez dituela bermatzeko, eta baita etorkizuneko belaunaldiak babestu eta aberasteko.

Edonola, petrolioaren egunen batean bukatuko da. Zein da Eskoziaren alternatiba?

Europako populazioaren %1 daukagu, eta Europako petrolio eta gas erreserben %60 daukagu. Baliabide honen erabilerarik onena egin nahi dugu, Eskoziaren independentziarako trantsizioari laguntzeko eta petrolioaren eta gasari lotutako trebetasunen esportatzaile bihurtzeko. Fase honek 50 urte inguru iraun ditzake.

Energia berriztagarrien garapena ere bultzatu nahi dugu. Hala, Europako itsaso zabaleko energia eolikoaren %25 esplotatu nahi dugu, eta baita Europako mareen energiaren %25.

Eskoziar independentistek diote independentziak bestelako eredu ekonomiko eta soziala ekar dezakeela. Zertan ezberdintzen da eredu hori gaur egungoaz?

Helburu nagusia enpresariak, sindikatuak eta langileak laguntzea da, lan esparru adostuago bat sortzeko. Horrek, argi eta garbi, talka suposatzen du Westminsterrek azken 25 urteetan garatu duen eredu iparramerikarrarekin.

Herrialde baten aberastasunak ez dakar derrigorrez bere herritarren aberastasuna. Eskoziak, hain zuzen ere, ezberdintasun sozial ikaragarriak ditu aberats eta pobreen artean. Independentziak bermatu dezake aberastasunaren banaketa justua?

“Europako populazioaren %1 gara, eta Europako petrolio eta gas erreserben %60 daukagu. Balaibide honen erabilerarik onena egin nahi dugu”.

Bai, eta lagundu dezake jende gehiagok konfiantza, anbizio pertsonal eta komunitarioa, trebetasunak, lana, gogobetetzea eta ongizatea har ditzan.

“Helburua da lan esparru adostuago bat sortzea, eta horrek talka egiten du Westminsterrek azken 25 urteotan garatu duen eredu iparramerikarrarekin”

Salmondek behin eta berriro esan du Eskoziak libra erabiltzen jarraituko lukeela. Unionistek, ordea, ezetz diote. Zer gertatuko da Londresek ate hori ixten badu?

Ez nago ados unionistek diru-batasuna errefusatzeko logikarekin.

Nahiago dute, nahita eta maltzurkeriaz, diru-batasunak ekarriko lituzkeen etekinen aurrean ez ikusiarena egin.

Edonola ere, Alastair Darlingek (*Better Together* kanpaina unionistako burua) eta beste batzuek onartu dute ezin dute la eragotzi Eskoziak libra erabiltzen jarraitzea. Adam Smith Institute eta Citigroup bezalako erakundeek ere esan dute Erresuma Batuentzat onena litzatekeela diru-batasun horretan parte hartzea. Denak onartzen ari dira kontrakoa eginez gero, Londreseko gobernuak litzatekeela Erresuma Batuko zor nazionalaren Eskoziako partearen erantzule.

Eta libra partekatuz gero, ez al dago arriskurik BOEko (Bank of England)

“Torien gobernuak Eskoziari botere gehiago emateko 1979an egindako promesak era lotsagarrian ukatu dituzte”.
 Irudian, nuklearren kontrako eta osasun sistema publikoaren aldeko pintaketa.

erabakiek Eskoziaren politikak mugatzeko?

Eskoziako ekonomia aro berrian sartuko litzateke. Guk, herriak, oparotasunarekin eta finantzen zintotasunarekin konprometitua dauden gobernuak bozkatu ahal izango ditugu; beharrezko bermeak lortuko ditugu Ingalaterrarekin negoziatutako diru-batasunerako akordioa mantentzeko. Era berean, Ingalaterrak eman nahi izan ez dizkigun botere guztiak aberriratuko genituzke, bereziki zergak, ongizatea eta zorpetzearen gainean eskumenak irabaziz.

Esana duzu herrialde txikiek aukera handiagoak dituztela arrakasta ekonomikoa eskuratzeko. Zergatik?

Horrelako kasuetan gobernu herriarengandik gertuago dago, kontsultatu beharreko eskualde gutxiago daude, elkarrekintza gardenagoa da, elkarrizketa eraginkorragoa eta ordezkatzaileragoa, eta antzeko herrialde gehiago daude, eurengandik ikasi eta eurekin lehia-tzeko.

Hau guztia aplikagarria al da Euskal Herria edo Katalunia bezalako nazio txikientzat ere?

1945ean 74 estatu zeuden munduan, eta orain 196. Munduan joera bat dago, eta ziur nago Euskal Herriko eta Kataluniako jendea horretaz eta joera hori bultzatu duten faktoreetaz oso kontziente izango dela.

“1945ean 74 estatu zeuden munduan, eta orain 196. Munduan joera bat dago, eta ziur nago Euskal Herriko eta Kataluniako jendea hori bultzatu duten faktoreez oso kontziente izango dela”

Zergatik proposatzen du Eskoziako Gobernuak britainiar koroaren pean jarraitzea?

Konstituzioa aldatzea mugimendu handia da, eta asko dira aldaketa gehiagorekin eta bestelako estatu buruak izateko arriskuarekin —

aukeratu gabeko politikari ohiak lirerateke— kezkatuta daudenak. Horregatik, nire ustez, ez da beharrezkoa gai horri heltzea.

Zer gertatuko da irailaren 18an baiezekoak irabazten badu? Eta ezezekoak irabaziz gero?

Baiezekoak irabaziz gero, Eskoziarentzako aro berri ausarta irekiko da. Etorkizun hobe, justuago eta oparagoa eskuratu dugu, mundu mailan paper etiko eta positiboa izaten utziko diguna.

Ezezekoak irabazten badu, Eskoziak arlo ekonomikoan, sozialean eta kulturean galduko du epe motzean. Epe luzera, unionisten promesak apurtu eta emaitza txarrak biziko ditugunez, indepen-

dentziarako bidean sakondu egingo da. Charles Stuart Parnellek Irlandako testuinguruan esan zuen moduan, “inork ez du eskubiderik nazio baten biderei mugak jartzeko”. ■

